

Uklidíme svět!

Závěrečná zpráva k projektu za rok 2015

Nezapomeňte vhodný
oděv, obuv, rukavice a dobrou náladu.

Závěrečná zpráva za rok 2015

organizace: **Český svaz ochránců přírody**

název projektu: **Uklidme svět!**

vedoucí projektu: **Zuzana Jirková (převzala agendu po Ivě Peklové v říjnu 2015)**

adresa: Michelská 5, 140 00 Praha 4

telefon: tel: 222 516 115

email: uklidmesvet@csop.cz

O projektu Uklidme svět!

Uklidme svět! je jednou z mála adoptovaných činností Českého svazu ochránců přírody (dále jen ČSOP) ze zahraničí. Projekt si získal v České republice oblibu veřejnosti tím, že se zabývá problémy odpadků a černých skládek v okolí obcí, měst, v lesích a parcích, tedy v okolí nás všech. Organizátoři jsou takřka vždy místní, a tím pádem projekt zasahuje přesně tam, kde je třeba. Další výhodou je, že úklidy mají okamžité viditelné a hmatatelné výsledky!

Cílem projektu je přimět veřejnost k aktivnímu postoji k životnímu prostředí ve svém okolí zapojením do místních úklidových akcí. Zvýšit environmentálního uvědomění a tím i prevenci odhazování odpadků do přírody. Projekt vychází mimo jiné i z předpokladu, že ten, kdo se aktivně zúčastní úklidu nepořádku a černých skládek ve svém okolí, nebude v budoucnu sám nepořádek vytvářet.

Úklidy pod hlavičkou Uklidme svět!, kromě „tradičních“ organizátorů z řad základních organizací ČSOP, pořádají i jiné zájmové spolky, obce a města, orgány státní ochrany přírody, komerční společnosti, rodiny i jednotlivci a především školy a dětské kroužky. Někteří organizují úklidy

každoročně, jiní v průběhu roku i vícekrát. Každý nový úklid se automaticky stává součástí celorepublikového a celosvětového hnutí Clean Up the World! (zaštitěného mimochodem i UNEP - Programem OSN pro životní prostředí), ke kterému se hlásí přes 35 milionů dobrovolníků ze 130 zemí ročně.

Zapojit se lze buď jako organizátor nebo jako dobrovolník. Za 23 let fungování projektu v ČR se počet účastníků v posledních letech ustálil okolo 20 000 ročně. Největší podíl, dvě třetiny, tvoří děti.

Nejvíce akcí se koná tradičně na jaře v době oslav Dne Země. Úklidy však probíhají takřka po celý rok. Poslední letošní úklid se konal, i díky mírnému počasí, 13. prosince.

Záštitu nad kampaní Uklidme svět! v roce 2015, poskytlo Ministerstva životního prostředí.

Uklidíme svět! a ČSOP

Činnost ČSOP v rámci Uklidíme svět! spočívá v materiální a metodické podpoře jednotlivých organizátorů, propagaci projektu a zveřejňováním plánovaných akcí na webové stránce projektu www.uklidmesvet.cz a sociálních sítích.

V loňském roce byly pro účely pružnějšího a aktivnějšího sdílení informací zřízeny profily na sociálních sítích Facebook a Google+. Oba profily jsou aktualizované a doplňované koordinátorem projektu, informace, fotografie, komentáře a své zkušenosti na ně mohou vkládat i samotní organizátoři.

Jako materiální podporu organizátorům poskytuje ČSOP pytle, univerzální zvací plakáty, drobné odměny a rukavice.

Velmi důležitou je i informační a metodická činnost, kterou koordinátor zajišťuje prostřednictvím elektronické a telefonické komunikace z kanceláře ÚVR ČSOP v Michli. Pro hodnocení projektu a komunikaci v dalším období je důležitá také zpětná vazba s organizátory. Po akci zasílají koordinátorovi zprávu o proběhlém úklidu.

Šíření a zviditelnění projektu

Hlavní podíl na medializaci mají samotní organizátoři, kteří své akce prezentují v místním či regionálním tisku, na vlastních webových stránkách a sociálních sítích. Koordinátor projekt propaguje na národní úrovni a pomáhá s propagací velkých akcí.

Všechny plánované akce jsou na centrální úrovni zveřejňovány na internetových stránkách www.uklidmesvet.cz a dobrovolníci jsou zváni k účasti i prostřednictvím Facebookového profilu kampaně.

O úklidových akcích a kampani Uklidíme svět! vydala kancelář ÚVR ČSOP v roce 2015 šest tiskových zpráv. Dále vyšel článek v jarním čísle časopisu Krása našeho domova a v Depeších. Informace o tom, jak byly akce medializovány v místě jejich konání, máme zprávy většinou jen od samotných organizátorů. Je to jen část toho, co bylo ve skutečnosti zveřejněno. Článek o akci Uklidíme svět! byl například zveřejněn ve třech internetových denících (Ekolist, iPardubice, Ústecký deník), v místních zpravodajích měst a obcí (Radnice – Hradec Králové, Hostivický měsíčník), na internetových stránkách samosprávních úřadů (Praha – Zbraslav, Tuřany, Valašské Klobouky, Litovel, Jedomělice, ...), ve dvou regionálních televizích (RTM, FitnessTV) i v několika klasických denících.

Výsledky 2015

V roce 2015 uspořádalo **221** subjektů **364** úklidových akcí. Více než dvě třetiny akcí proběhly na jaře. Nejaktivnější byli organizátoři ve Středočeském kraji (95 úklidů), dalším byl Jihočeský (53 úklidů) a Olomoucký (31 úklidů). Nejméně aktivní je kraj Vysočina (3 úklidy).

Akcí se zúčastnilo rekordních **21 298** dobrovolníků, z čehož **75 %** byly **děti do 15 let a mládež**. Na tomto množství je vidět velké zapojení škol a zájmových kroužků v rámci ekologické výchovy. Největší akce, co do počtu dobrovolníků během jednoho dne uspořádali základní školy. ZŠ a MŠ Tábor v Husově ulici zapojila při jednodenní úklidu 643 dětí a členů učitelského sboru. Podobně velkou akci s 605 dobrovolníky uspořádala ZŠ Úvaly. Největší počty dobrovolníků zapojených do úklidů v delším časovém úseku a na území několika obcí dokázalo zajistit Ekocentrum Říčany 2 820 (v průběhu 20 úklidů), Středisko volného času a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků Doris Šumperk 1 843 (během 15 úklidů), Region Pošembeří 1 137 (během 30 úklidů). Většina úklidových akcí je ale komornějších, do 60 účastníků.

Celkem bylo vysbíráno 381 t odpadu, z toho 12 % (28,5 t) vytríděno. U odpadků povalujících se v přírodě je velkým problémem znečištění, které vzniká v prostředí, ve kterém byly nalezeny. Odpady, které by se daly běžně vytrídit, bývají obaleny blátem, porostlé vegetací nebo se zbytky různých látek. Končí proto většinou bohužel ve smíšeném odpadu.

Nejčastějšími pořadateli jsou základní organizace ČSOP (48 organizátorů) a další zájmové organizace (59), školy a dětské kroužky (52), obce a města (18). Akci organizovali i rodiny a jednotlivci, a také skupina geocacharů.

SOUTĚŽE

V letošním roce probíhaly tři:

1. Kolektivní soutěž – Kraj, který prokoukl

Tuto soutěž vyhrál, stejně jako v loňském roce, Středočeský kraj s 95 pořádanými úklidy. Do soutěže jsou započítávány jen ty úklidové akce, které byly nahlášené, a po jejichž uskutečnění se s námi organizátor podělil o výsledky, svá hodnocení a fotografie. Cenou pro tři nejlepší je finanční odměna ve výši 5 000 Kč. Všichni organizátoři z vítězného kraje obdrží Čestné uznání, podepsané předsedou ČSOP a hejtmanem Středočeského kraje.

Významný podíl měly na výhře Středočeského kraje dvě organizace. Region Pošembeří o.p.s., který zorganizoval 30 úklidů v katastru 19 obcí, do něhož bylo zapojeno 67 místních subjektů a téměř 1 200 dobrovolníků. A Ekocentrum Říčany s 20 nahlášeným úklidy, ale téměř 3 000 dobrovolníků. Skoro dvě

třetiny dobrovolníků byly děti. Organizaci se, kromě 20 obcí, podařilo zapojit i 10 místních škol. Trojici nejlepších organizátorů v kraji uzavírá MAS Podlipansko, která organizovala 14 úklidů s více jak 400 dobrovolníky ze sedmi obcí.

2. Fotografická soutěž

V této soutěži jde o to pořídit výstižnou a vtipnou fotografii přímo z akce nebo zachytit neobvyklý nále. Hodnocena je originalita, nápad i kvalita fotografie. Fotografická soutěž měla letos dvě témata – Momentka a Kuriozita.

I přes opakované výzvy se do soutěže mnoho dokumentaristů nepřihlásilo. Přes to se sešly povedené snímky, z nichž bylo obtížné vybrat tři nejlepší v každé kategorii. V kategorii Kuriozita byla vybrána fotografie zmačkané stokoruny válejší se v lese, trabant utopený v lesním jezírku a fotografie části sady porcelánového nádobí. V kategorii Momentka vyhrála fotografie chlapečka vhazujícího kus, snad tvárnice, do kontejneru; série tří fotografií zachycující stěhování sedačky z rokle a vozík za čtyřkolkou naplněný dětmi. Výherci si odnesli poukázku do outdoorového obchodu v hodnotě 1 500 Kč.

3. Vědomostní

Tato spíše minisoutěž není omezena časem. Spočívá v odpovědi na vědomostní otázku, která je na každé samolepce – odměně pro dobrovolníky. Větší zájem o tuto soutěž bohužel nenastal. V letošním roce byl oceněn pouze jeden výherce informačními a vzdělávacími materiály ČSOP.

KDE SE UKLÍZELO

Uklízelo se podél silnic a cest, břehy potoků, naučné stezky, ale také zvláště chráněná území a les, ulice, parky, hřiště, ... zkrátka všude, kde bylo třeba. Obvykle v blízkém okolí bydliště dobrovolníků.

K již tradičním akcím patří úklid Vltavy pořádaný Sdružením pro Vltavu. V úseku 70 km mezi Vyším Brodem a Boršovem letos 204 dobrovolníků na kánoích a raftech sesbíralo ze břehů a dna cca 7 kontejnerů odpadu. Menší, ale neobvyklou akcí byly Čisté Pastviny, kde se uklízeli nejenom břehy přehrady, ale s pomocí potápěčů i její dno. Odvezeno bylo cca 60 pytlů směsného odpadu a množství železného šrotu.

Vyúčtování daru NF Veolia

	<i>parametry</i>	<i>cena v Kč</i>
Pytle s potiskem - PPH 56/115cm 87g	2 000 ks	15 000
Pytle na odpady - jednorázové	11 000 ks	37 000
Rukavice pogumované ČERVA	3000 ks	30 000
Univerzální zvací plakáty - tisk	1000 ks	2 700
Samolepky pro dětské účastníky	10000 ks	21 000
Kancelářské, balicí potřeby		4 000
Služby místních koordinátorů	2 regionální akce, 3 největší z Stč. kraje	23 000
Poštovné – rozesílky materiálu		25 000
Mzdové náklady koordinátora kampaně	10x 9500 HM + poj.	127 500
Ceny do soutěží		18 000
Ostatní náklady na koordinaci:		
Telekomunikace, internet		3 000
OON – příprava zásilek		17 000
Cestovné a PHM		7 000
Služby zpracování dat účetnictví		9 000
Energie		10 800
Celkem dar NF Veolia v roce 2015		350 000

Změny v roce 2016

Koncem roku 2015 došlo ke sloučení Uklidíme svět! s kampaní Uklidíme Česko. Od příštího roku budou kampaně fungovat pod společným názvem Uklidíme svět, uklidíme Česko.

Spojením sil kampaň sází především na větší efektivitu v oslovování široké veřejnosti a to zejména obcí, škol a zájmových skupin pro rozšíření sítě stálých organizátorů a pravidelných úklidových akcí na území celé České republiky. Inovativnost projektu spatřujeme především ze správného skloubení funkční tradice a moderního přístupu vč. zapojení médií a sociálních sítí. Kampaň Uklidíme svět, uklidíme Česko se v novodobé historii Česka stává, co do počtu účastníků a uklízených lokalit, nejrozsáhlejší akcí dobrovolníků pracujících pro přírodu. Zajímavým přínosem je rovněž fakt, že vzniká rozsáhlá síť dobrovolníků, kteří mohou pomáhat i v jiných environmentálně zaměřených akcích, například při záchranných transferech bezprostředně ohrožených zvířat.

Pro zviditelnění kampaně bude ve spolupráci s Českou televizí vytvořen propagační spot kampaně pro vysílání v ČT, který bude zařazen před hlavním jarním termínem před hlavní zpravodajství. Pro komunikaci s místními realizátory budou využity upravené webové stránky stávající kampaně

Uklidíme Česko na doméně www.uklidmecesco.cz. Doména uklidmesvet.cz bude na tyto stránky přesměrována.

Kampaň bude i nadále doprovázena fotografickou soutěží pro všechny účastníky úklidů. Výsledky soutěže budou vyhlášeny v prosinci roku 2016. Do konečného hlasování o nejlepší fotografii bude zapojena i široká veřejnost. Vítězové obdrží věčná ocenění.

Poděkování a závěr

Při pohledu zpět lze průběh projektu v roce 2015 hodnotit velmi pozitivně. Tak ostatně jej vnímají i sami místní organizátoři. Organizátoři většinou velmi kladně hodnotí také spolupráci s místními úřady.

Úklidových akcí se zúčastnil dosud největší počet dobrovolníků, kteří z přírody vysbírali rekordní množství odpadu. Mnoho organizátorů akci doplnilo soutěží, přírodovědným výkladem, výsadbou dřevin nebo občerstvením. Projekt tímto způsobem přispívá kromě tvorby vazeb ke svému okolí i k tvorbě společenských vazeb.

Velká část organizátorů pořádá své akce opakovaně již několik let. Je velmi potěšující, že v této činnosti vidí smysl a chtějí se jí věnovat i v budoucnu. Za to jim patří velký dík, jako i všem kdo se úklidových akcí zúčastnili. Některé zajímavé postřehy organizátorů přímo z akce jsou v příloze této zprávy.

V příštím roce získá kampaň mnohem masivnějších rozměrů. Bude jistě nadmíru zajímavé srovnat, jak se změnila a vyvinula.

Velké poděkování patří **Nadačnímu fondu Veolia**, který Uklidíme svět! podporuje, v roli generálního partnera, již několik let. Bez jeho podpory bychom nebyly schopni zajistit její základní chod.

V Praze dne 6. 1. 2016

Zuzana Jirková, DiS
vedoucí projektu

Ing. Petr Stýblo
ředitel kanceláře

Příloha:

Pro doplnění připojujeme několik postřehů samotných organizátorů, jak je poslali se závěrečnou zprávou:

Akce velice prospěšná, našli jsme odpad i na místech velice špatně dostupných (nemůžeme pochopit, jak a proč byl na takové místo dopraven) (Marie Pašková, ZO ČSOP Radnice).

Pro nás poprvé a díky nepřízní počasí rovnou na třikrát, i přesto zajímavé zážitky a neskonalý údiv nad tím, co všechno lidi dokáží jen tak odhodit. I přesto, že na nás kolemjdoucí v centru města koukali většinou jako na marťany, tak nás hřeje, že se našli i takoví, kteří nám z mostů tleskali. A letos konečně děti při oslavách Dne Země v DDM nenacházely ve křovích lahve. Příští rok zase. (Roubalíková Hana, DDM Olomouc).

Letos jsme učinili samostatnou akci. Překvapila nás skupinka hochů, která jako hlavní producent odpadků v 20 ti hektarovém zámeckém parku po mírném přesvědčování přislíbila pomoc a skutečně odpadky posbírala (Jitka Válková, KDU-ČSL Chlum u Třeboně).

S podporou slunečného počasí a dvou batolat se na úklidu aktivně podílelo šest dospělých sběračů a dvě děti. Plus jeden "servis man". Úklid byl velkým objevným počinem, co všechno jsme na dlouhověké "kčs" černé skládce na území obce nenašli ... od vybavení kuchyně, přes hračky, po injekční jehly a baterie ... Za tři hodiny jsme uklidili polovinu černé skládky a smluvili se na brzkém pokračování. Kolik času asi tak věnují lidé vyvážení svého odpadu do lesa ..? (Martina Marie Živá, Kusáci n.s.).

Akce se vydařila, všechny vjezdy do obce jsou uklizeny. Množství odpadu nás inspirovalo k nákupu fotopastí, protože kromě tohoto nasbíraného odpadu jsme na více místech objevili také nebezpečný eternit, jehož likvidace bude obec ještě něco stát (Kateřina Hejduková, MAS Podlipansko).

Skvělá akce, nadšené děti, které si připadaly důležité. Pocit uspokojení u dospělých účastníků s vědomím, že dalších polních cest v okolí obce, které by podobný úklid potřebovaly, je ještě dost. Možná na ně dojde na podzim (Vendula Valentová, Myslivecké sdružení Kamenné Zboží).

Velmi se nám akce povedla, na to že nejsme velká obec, se sešel velký počet účastníků. Celý sběr odpadu jsme završili opékáním vuřtů k obědu, takže o co čistější bylo po úklidu naše okolí, o to špinavější odcházeli všichni domů (Kamila Slaná, obec Vinařice).

Moc nás mrzí, že někteří si nedovedou svůj opad odnést zpátky domů a tam ho vyhodit do popelnice nebo odpadkového koše. Myslím, že když byli natolik zdatní, že zdolali tento leckdy obtížný vrchol (vrch Klíč), snad by dolů unesli i papír od svačiny nebo prázdnou PET láhev (Jitka Chanenková, Správa CHKO Lužické hory).

Akci v tomto území provádíme každoročně a odpadu, zaplat' Pán Bůh, ubývá. Letošní kuriozitou se stala nalezená bota, turista asi odpochoval bosky??? (Barbora Šimečková, ZO ČSOP Zbrašov).

Podle počtu sesbíraného odpadu, pneumatik a zapojených dobrovolníků je vidět, že akce má smysl. V rámci úklidu bylo lokalizováno 10 černých skládek. Ze zajímavostí bylo nalezeno: koloběžka, plastika svatého Huberta, 3 ks injekčních stříkaček. V okolí obce Vyšehořovice si pravděpodobně někdo zařídil likvidaci aut, odpad byl z 90% tvořen odpadem z autovraků (Gabriela Mannová, Region Pošembeří o.p.s.).